

De Witte Holevoet 'geheel electrisch ingericht'

Energietransitie avant la lettre

We moeten 'van het gas af' en gebruik gaan maken van andere energiebronnen. Energietransitie heet dat met een mooi woord. Nog voor dat woord bestond, schakelde het voormalige Hotel Restaurant De Witte Holevoet in 1942 al helemaal over op elektriciteit.

Van 1913 tot 1960 produceert de gasfabriek aan de Smitssteeg (Willaerlaan) gas, zodat Scherpenzeel op gas kan koken. Begin jaren zestig wordt ons dorp aangesloten op het aardgasnet. Sinds 1926 kunnen we onze woningen hier elektrisch verlichten. Van elektrisch koken en verwarmen is dan nog geen sprake. Maar als De Holevoet in 1942 wordt wederopgebouwd en vanaf die tijd De Witte Holevoet heet, dan schakelt het Hotel Restaurant helemaal over op het gebruik van elektriciteit. Zowel koken als verwarmen gaan dan elektrisch. In het 'Bulletin der Nederlandse Vrouwen Electriciteits Vereniging' staat in 1948 een uitvoerige beschrijving van het 'geheel electrisch ingerichte hotel-café-restaurant'. Het doel van deze vereniging was het gebruik van elektriciteit bevorderen, met name in het belang van vrouwen. De elektriciteitsproducenten meenden juist bij hen draagvlak te vinden voor het gebruik van elektrische apparaten en vooral elektrisch koken. Na overleg met de Provinciale Utrechtse Electriciteits Maatschappij (PUEM) is besloten De Witte Holevoet helemaal elektrisch in te richten. Elektrische verlichting is vanzelfsprekend.

Keuken

In de keuken staat een cirkelvormig elektrisch fornuis, een kooktafel eigenlijk, want onder de twaalf kookplaten is geen oven of warmhoudkast gebouwd. Wel is er tegen de wand een dubbele elektrische oven en een aparte kast om gerechten elektrisch warm te houden gerealiseerd. Naast een grill zijn er ook verschillende keukenmachines om te roeren, te kloppen en te mengen. En een snijmachine. Allemaal elektrische apparaten. Een elektrische koelcel en diepvriescel ontbreken niet. Met de ijsmachine wordt overheerlijk ijs gemaakt. In die tijd heeft De Witte Holevoet al een vaatmachine. Verder zijn er een koffiezetapparaat en worden de opgediende gerechten met rechauds warm gehouden. Eveneens elektrisch. Net als de boilers voor warm water. Op de zestien hotelkamers is onder iedere wasbak een kleine boiler aangebracht, terwijl voor de badkamers boilers met een grotere capaciteit aanwezig zijn. Het lijkt nu heel gewoon, maar voor die tijd, tachtig jaar geleden, was het revolutionair.

Verwarming

De verwarming van De Witte Holevoet is een hoofdstuk apart. Op advies van de PUEM is er gekozen voor paneelverwarming. Daar waar mogelijk zijn wandpanelen geplaatst om het pand te verwarmen. Niet alleen onder de ramen, maar ook tegen de wanden van de verschillende ruimtes en op de hotelkamers. De elektrische paneelverwarming vormt zo een onopvallende lambrisering. Om ervoor te zorgen dat alle vertrekken goed verwarmd worden, zijn in de eetzaal en in de bar verwarmingsplaten tegen het plafond bevestigd. Boven de openslaande deuren zijn lijnstraalkachels geplaatst om warmteverlies te compenseren. Voordeel van de verwarming met panelen is dat de 'opwarmtijd' kort is: binnen een half uur nadat de verwarming is ingeschakeld, is het al behaaglijk. Automatische temperatuurregelaars (thermostaten) zorgen ervoor dat in de diverse ruimtes de gewenste temperatuur gehandhaafd blijft. Bijzonder is dat in de serre uitsluitend verwarmingspanelen onder de vrij laag geplaatste ramen zijn gemonteerd. Het vermogen van deze panelen is onvoldoende voor een goede verwarming onder winterse omstandigheden. Maar in de praktijk valt dat allemaal reuze mee. De serre ligt op het zuiden en door het grote glasoppervlakte zorgt de zon al snel voor een aangename temperatuur. Er zijn maar weinig dagen in het jaar dat de serre niet gebruikt kan worden.

Verbruik

Niet alles is in de oorlogsjaren gerealiseerd, omdat veel producten toen niet verkrijgbaar waren. Maar slechts drie jaar na het einde van de oorlog is de situatie zoals hier omschreven. Over de elektriciteitsrekeningen is de eigenaar niet ontevreden. Dat heeft ook te maken met het gebruik van nachtstroom voor de heet watervoorziening. Het tarief voor nachtstroom bedraagt 2 cent per kWh. Voor de verwarming geldt een speciaal laag tarief. Het verbruik van de verwarmingspanelen wordt los van de rest van het energieverbruik gemeten. Hiervoor moest een aparte elektriciteitskabel worden aangelegd. In tijden van piekbelasting van het elektriciteitsnet in de maanden november, december en januari wordt de verwarming in De Witte Holevoet van 7.30 – 8.30 uur en van 17.00 – 18.00 uur uitgeschakeld. Juist hierdoor kan de PUEM een laag tarief aanbieden. Omdat de onderbreking maar een uur duurt, merk je er nauwelijks wat van.

De verslaggever raadt de lezers ten slotte aan eens te gaan eten in het restaurant en schrijft: 'En neemt u dan vooral iemand mee, die zegt dat elektrisch koken toch niks is. Vraagt u maar eens naar de champignons à la crème of poulet à la bonne femme. U zult mij dankbaar zijn voor de tip.' Helaas is dat inmiddels ook geschiedenis.

April 2022